

Ilustrirani **Slovenec**

373

Leto II. Tedenska priloga „Slovenca“ z dne 7. novembra 1926, števil. 255. Števil. 45.

Znamenitosti naših slovenskih mest.

Pogled na Glavni trg v Ptuj. V ozadju starodavni mestni in obenem cerkveni stolp, pred njim stari »pranger«, na desni mestno gledališče in na levi stari mestni magistrat.

Dr. Fr. Vončina,
ptujski okrajni glavar.

Prošt Martin Jurkovič,
dekan in mestni nadžupnik ptujski.

Dr. M. Senčar,
župan mesta Ptuja.

Sedanji ptujski mestni magistrat,
zgrajen leta 1906./7.

Ptujska gimnazija (X) in dijaški dom (XX),
v gimnaziji je nastanjen tudi ptujski muzej, za ljubljanskim najbogatejši v Sloveniji.

Josip Ornič,
dolgoletni ptujski župan, deželni poslanec itd. ter predvojni vodja spodnještajerskih Nemcev in nemškutarjev.

Ptujski Glavni trg ob tržnih dnevih,
v ozadju stari mestni magistrat, na stavbah je jako dobro opaziti močne italijanske vplive.

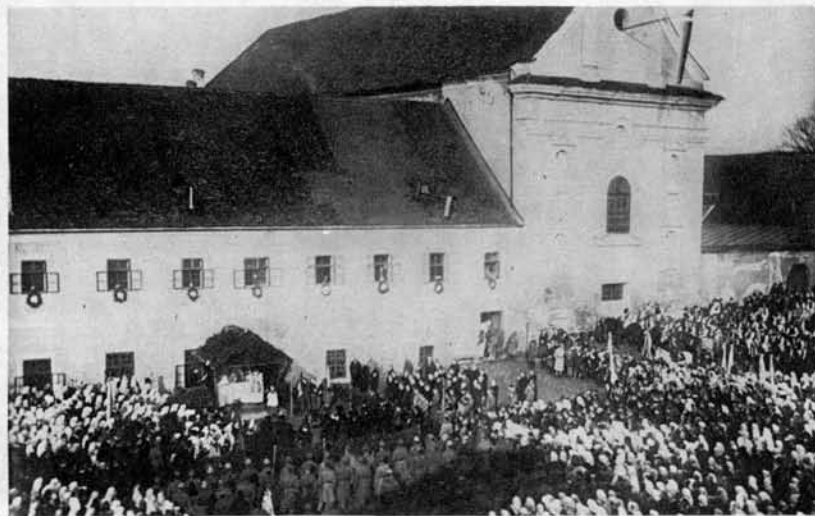
Dr. Fr. Jurtela,
prvi slovenski gerent ptujskega mesta.

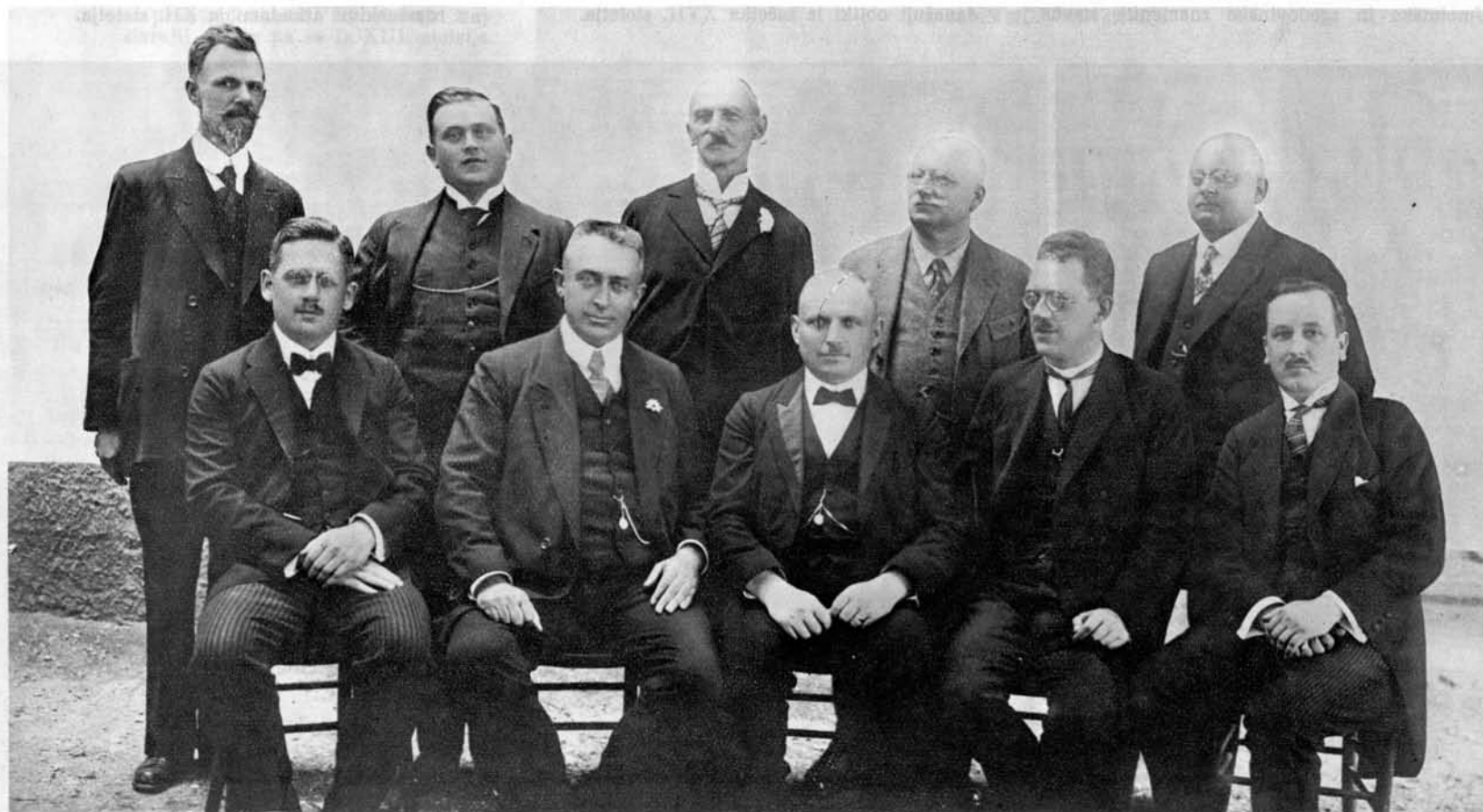
Izkopine ptujskega Muzejskega društva na Panoramskem griču.

Ptujski Narodni dom (na desni),
kjer je leta 1908. nemškutarska drhal dejansko napadla
zborovalce CMD.

Proslava narodnega osvobojenja dne 15. decembra 1918.
pred nekdanjim dominikanskim samostanom;
sv. mašo je daroval narodni mučenik p. P. Žirovnik. Zgodovinsko
znamenito stavbo nameravajo izpremeniti v mestni muzej.

Odbor ptujskega Muzejskega društva.

V prvi vrsti od leve na desno sede: prof. Alič, konservator Skrabar, predsednik prof. dr. Kotnik, dr. Fr. Travner in prof. Mlaker; v drugi vrsti pa stoje: V. Serona, A. Sovre, R. Gailhofer, F. Wolf in P. Pirich.

Naša slovenska mesta: Ptuj.

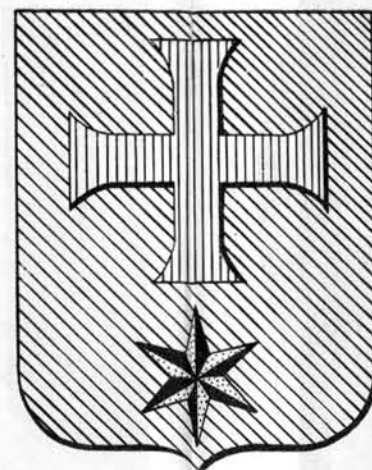

Prof. Fr. Ferk,
ustanovitelj ptujskega muzeja.

Pogled v del orientalske galerije na Herbersteinovem gradu,
ki je baje unikum na svetu. V njej so nameščene slike raznih orientalskih velikašev, vojaških
tipov, lepotic itd. ter grajska orožarna.

Ptujski mestni grb.

Del gobelinske serije na gradu Zgornji Ptuj s scenami iz Odiseje.
Gobelini so nizozemsko delo iz prve polovice XVII. stoletja.

Ferdinand Raisp,
oskrbnik graščine Zgornji
Ptuj in pisec prve ptujske
zgodovine.

Notranji dvor gradu Zgornji Ptuj, danes last grofa Herbersteina.
Umetniško in zgodovinsko znamenita stavba je v današnji obliki iz začetka XVII. stoletja.

Stranska ladja župne cerkve sv. Jurija
z romanskimi arkadami iz XII. stoletja.

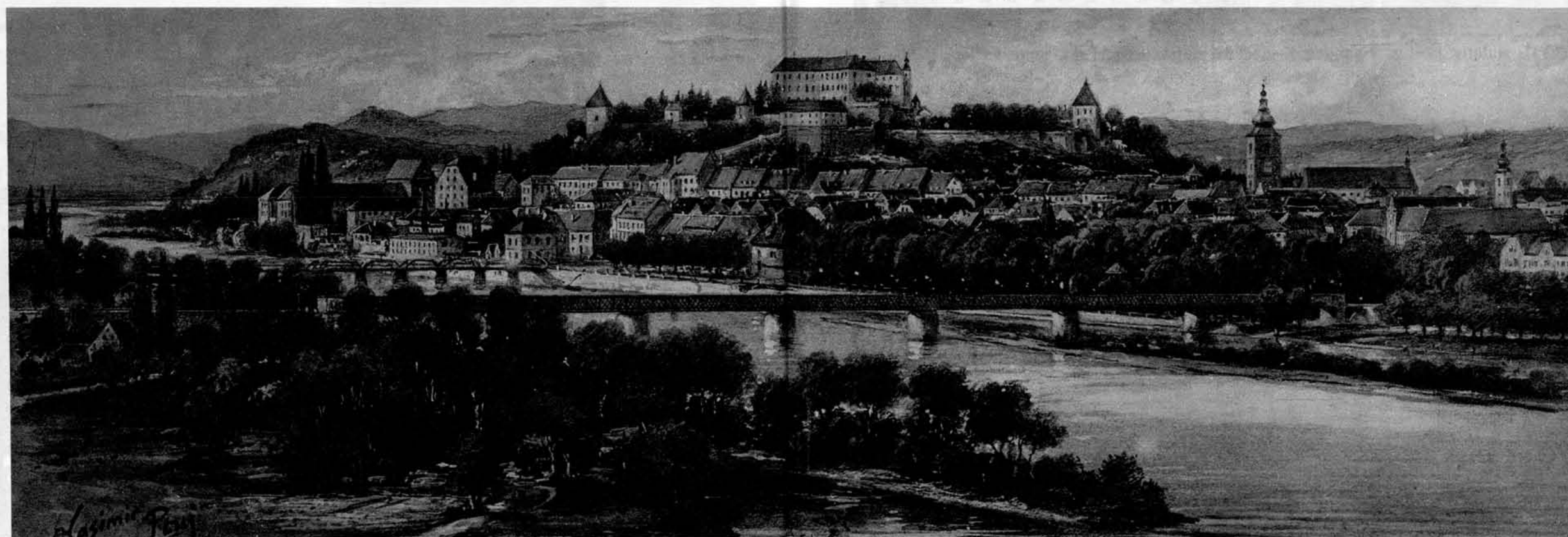
Del notranjščine minoritske cerkve
iz prve polovice XVIII. stoletja, naj-
starejši del je pa še iz XIII. stoletja.

Znameniti križni hodnik minoritskega samostana
iz začetka XVIII. stoletja.

Nagrobni spomenik Friderika,
zadnjega ptujskega gospoda (sredina
XV. stoletja).

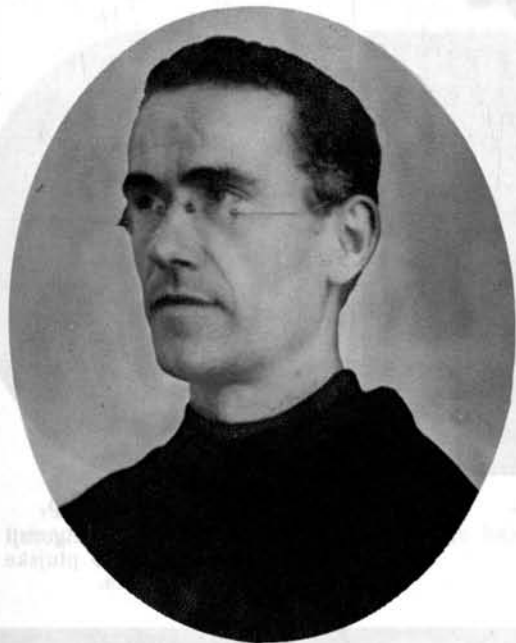

Pogled na današnji Ptuj.

(Po risbi prd. A. Kasimirja.)

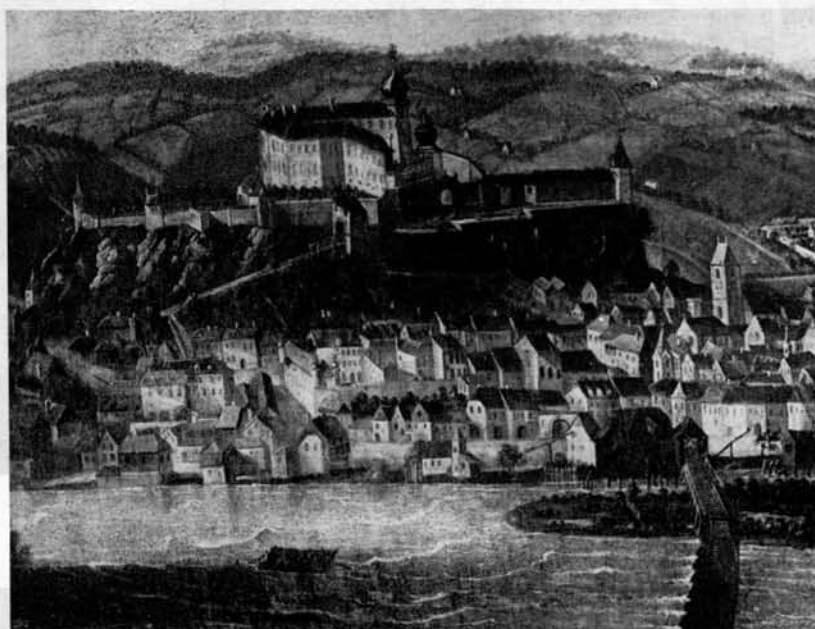
Portal v notranji dvor gradu,
eden najlepših arhitektonskih spomenikov
Slovenije; delo arhitekta S. Peruzzijskega
iz II. polovice XVI. stoletja.

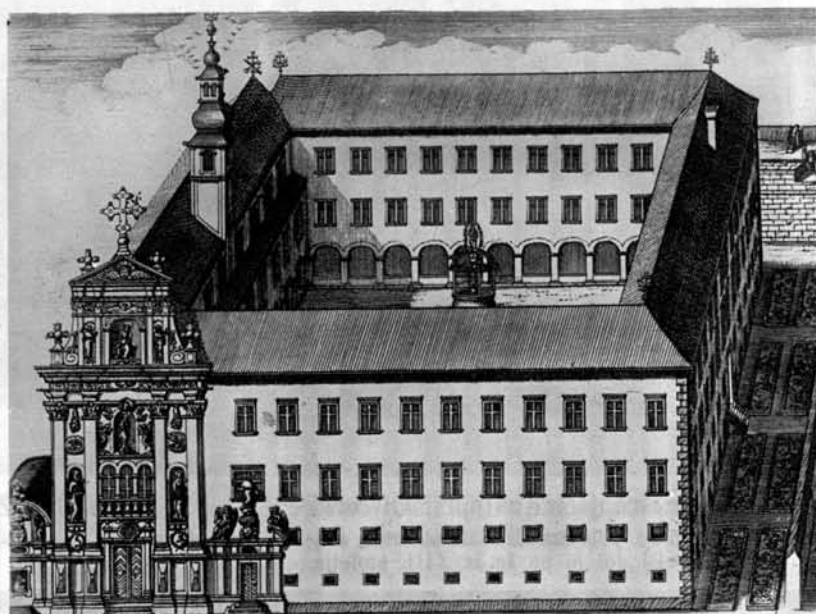
P. Polonij Bernardin,
sedanji gvardijan ptujskega minoritskega
samostana.

Pogled v današnji refektorij minoritskega samostana,
ki je znamenit po svojih slikah in stukaturah.

Pogled na Ptuj v drugi polovici XVII. stoletja.

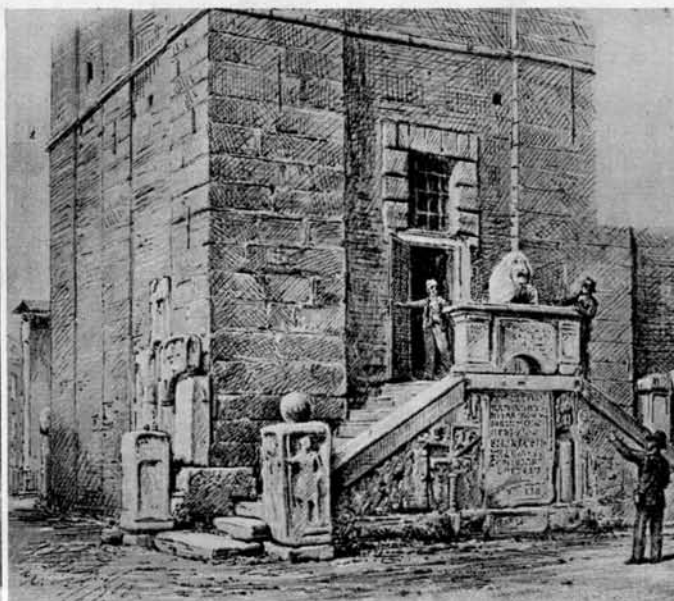
Pogled na ptujski minoritski samostan leta 1696.

Pogled v starorimski mitrej na Hajdini pri Ptuju.

Stara ptujska ulica.

Starorimske izkopine ob mestnem stolpu.

Dr. J. Komljanec,
ravnatelj ptujske realne
gimnazije.

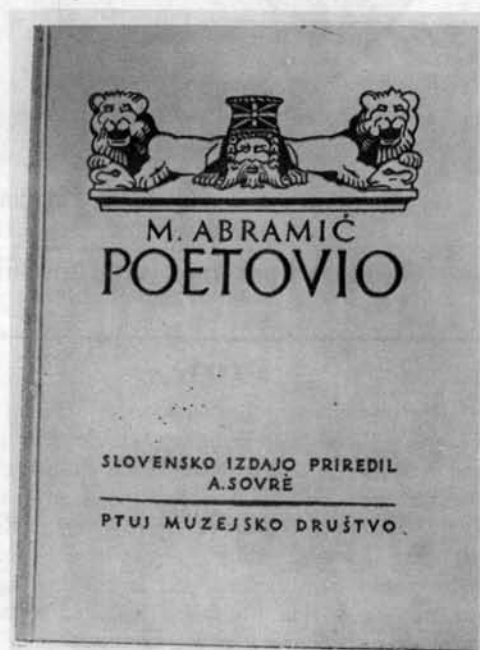
Narasčajniki ptujskega Orla.

Mihael Brenčič,
bivši državni poslanec SLS
in sedanjí gerent ptujskega
okrajnega zastopa.

Iz zlate dobe ptujske Čitalnice leta 1899. (ustanovljena leta 1864.),
ki je desetletja združevala vse ptujske rodoljube vseh stanov.

Naslovna stran knjige »Poetovio«,
vodnika po muzeju in stavbnih ostankih
rimskega mesta in iz katere šele raz-
vidimo, kakšno veliko vlogo je zavzemal
Ptuj že v rimskih časih.

Fran Toplak,
predsednik ptujskega hra-
nilnega društva in znan
narodni borec.

Staro strelišče ptujskih meščanov.
(Iz konca XVIII. stoletja.)

Dr. A. Stuhec,
sodni svetnik,
prvi slovenski predstojnik
ptujskega sodišča
(slika iz mlajših let).

Ptujski kulturni delavci.

Viko Škrabar,
arheolog, sicer notarski kandidat.

Dr. France Kotnik,
narodopisec in predsednik muzejskega društva, sicer profesor.

Na razna vprašanja javlja uredništvo, da je pripravljeno posredovati pri prodaji originalov v našem listu priobčenih karikatur.

Ptuj.

Na levem bregu Drave, kjer se odrastki Slovenskih goric najbolj približajo vinorodnim Halozam, leži 230 m nad morjem mesto Ptuj, eno najstarejših mest Slovenije. Nad mestom kraljuje grad, danes posest grofa J. Herbersteina. Ko bi znal grad govoriti, koliko nejasnih dni ptujske zgodovine bi nam razložil, saj je njegova zgodovina tudi zgodovina Ptuja. On je nem, le lopata arheologa nam odgrinja podzemne spomenike rimske Poetovije, listine v zaprašenih arhivih nam rišejo srednjeveški Ptuj — in srednjeveški je bil Ptuj do sredine XIX. stoletja.

Predvsem na desnem bregu Drave, ob zidovju stare dravske struge do današnje Hajdine, je ležala colonia Ulpia Traiana Poetovio, važno garnizijsko mesto z dvema legijama (okoli 12.000 prebivalcev). Na meji med provincama Panonijo in Norikom je imela naselbina tudi večjo carinarnico. Utrjen je bil gotovo tudi grič, kjer leži današnji grad in že zgodaj se je morala na njegovem jugovzhodnem obronku razviti večja naselbina. Zapadni Goti so baje razrušili Poetovio (378.), Atila je s svojimi Huni vihral tod mimo proti Italiji — izpod hunskih kopit se ni več dvignila kolonija. Temna je ta doba — jasnejši dnevi zasijejo Ptuj z naselitvijo Slovanov! Koncem IX. stoletja ga srečamo v zgodovini v posesti solnograškega nadškofa, toda le za kratko dobo. Leta 907. upadejo Madjari in zavladajo tudi nad južno Štajersko in nad Ptujem. Bitka na Leškem polju (955.) prisili Madjare v panonsko nižino, ob njej pa nastanejo razne obmejne marke, med temi tudi »ptujska marka«. Solnograški nadškof postane zopet gospodar gradu in mesta, ki se prične bogato razvijati, zlasti pod nadškofom Konradom I. (1106—1147).

»Ptujski gospodje« (rodbina plemičev, doma najbrž na Koroškem) so kot namestniki nadškofa pogumno odbijali Madjare. Friderik Ptujski jih je l. 1099. pri Veliki Nedelji popolnoma premagal in

podaril okoliško ozemlje v čuvanje nemškemu viteškemu redu. V dobi »medvladja« je bil Ptuj zopet v posesti Madjarov, toda samo eno leto. V decembru 1259. se je prebivalstvo uprlo Beli IV. in priznalo češkega Přemisa Otokarja II. za svojega gospodarja. V nastopu Habsburžanov so nastali spori radi posesti gradu in mesta med Ptujskimi gospodi, Rudolfom I. in solnograškim nadškofom, v katerih je slednji zmagal. Leta 1376. je dobil Ptuj tudi svoje mestne pravice. Madjari so odslej čisto obiskovali Ptuj, toda brez sreče; razvila se je živahna trgovina med donavskimi pokrajinami in Adrijo preko ptujskega polja.

Po nikopoljski bitki l. 1396. so Turki upadli tudi proti Ptuj in odpeljali 10.000 vjetnikov s seboj. Meščani so na novo pozidali razpadajoče mestno obzidje, pomen trdnjave Ptuja je s turško nevarnostjo rasel. Z letom 1565. je prešel Ptuj v posest avstrijskih vladarjev in postal deželno knežje mesto. Ptujski gospodje pa so izumrli že l. 1438. Turška nevarnost je še večkrat grozila Ptuj, zato je l. 1660. pustil grof Montecucculi izdelati nov načrt za utrditev Ptuja, ki naj bi dobil 1-3 m debelo in 4-5 m visoko obzidje. Ta načrt ni bil izveden. Po porazu Turkov pred Dunajem l. 1683. je pričela turška poplava upadati, mesto pa je svoje obzidje obdržalo kljub temu do sredine XIX. stoletja — dokler ni odstranil zob časa in razvoj mesta te spomine preteklosti.

V tesni zvezi s Ptujskimi gospodi je postanek dominikanskega in minoritskega samostana (13. stoletje), kapucinski samostan je nastal l. 1615. Jožef II. je pustil obstoj samo minoritskemu samostanu, ker so oo. minoriti prevzeli dušno pastirstvo župnije Sv. Ožbalta, v oba ostala samostana pa so se vselili Martovi sinovi. Marijin steber pred minoritsko cerkvijo je spomin na zmago nad Turki pri Št. Gothardu, Sv. Florijan na istoimenem trgu pa spominja na veliki požar, ki je 1744. upepelil 79. hiš Ptuja. Orfejev kamen (nazvan tudi »pran-

ger«, ker je služil kot sramotni steber) pred gledališčem je rimskega izvora. Največ rimskih izkopin hrani mestni Ferkov muzej (v poslopju za gimnazijo), ostali del pa je pritrjen ob mestnem stolpu.

V Ptuj je l. 1864. nastala čitalnica, ki je zbiralala pod svojim okriljem vse Slovence. Visoko so se dvigali valovi narodnih bojov tudi v Ptuj, zlasti v zadnjih desetletjih, v dobi župana Orniga, ki je, dasi slovenskega pokolenja, mrzil Slovenstvo. Sicer pa se je mesto pod njegovim županovanjem, posebno vsled ugodnih njegovih zvez, močno povzdignilo. Leta 1900. je štel Ptuj 4223 prebivalcev, med temi 2916 Nemcev, 540 Slovencev, l. 1920. 4449 prebivalcev, med temi 3607 Slovencev, 780 Nemcev, kar izpričuje najsijajnejše »nemštvo« Ptuja.

Mesto, čigar bogati muzej upravlja že nad 30 let muzejsko društvo v prostorih, ki žal, ne ustrezajo namenu, ima popolno realno gimnazijo z internatom »Dijaški dom« za 100 učencev gimnazije in deške meščanske šole, Glasbeno Matico in druge šole. Leta 1925. je zažarel Ptuj v električni luči — vodovod, kanalizacija in zgraditev novega sodnega poslopja čakajo boljših dni in ugodnejših gospodarskih razmer. M. L.

„Slovenec“

edini slovenski dnevnik z
ilustrirano prilogo stane
mesečno samo Din 20.—.

Najcenejši slov. dnevnik!